

**ВІДДІЛ ОСВІТИ КРАСНОКУТСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ
ПАРХОМІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ КРАСНОКУТСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ
БОГОДУХІВСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**ІНСТРУКЦІЯ № 54
З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
ВЧИТЕЛЯ ПРЕДМЕТА «ЗАХИСТ УКРАЇНИ»**

ВІДДІЛ ОСВІТИ КРАСНОКУТСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ
ПАРХОМІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ КРАСНОКУТСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ
БОГОДУХІВСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ директора

Пархомівського ліцею

від «___» _____ 2026 р. № ___

ІНСТРУКЦІЯ № 54
З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
ВЧИТЕЛЯ ПРЕДМЕТА «ЗАХИСТ УКРАЇНИ»

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

- 1.1. Інструкція з безпеки життєдіяльності для вчителя предмета «Захист України» (далі-інструкція) поширюється під час проведення занять та виховних заходів з предмету в приміщенні кабінету.
- 1.2. Робочий час учителя визначається розкладом уроків і навантаженням. Вчитель знаходиться в кабінеті протягом робочого дня згідно розкладу уроків. Вчитель проводить навчання учнів. Уроки тривають 45 хвилин; перерви – 10-20 хвилин.
- 1.3. Під час навчання вчитель використовує наочні та навчальні посібники, комп'ютер, відеоапаратуру, різні прилади, матеріали та обладнання для проведення практичних робіт. Всі види робіт організовує і слідкує за їх виконанням учитель.
- 1.4. Вчителем предмету «Захист України» може бути особа, яка досягла 18 років і має відповідну фахову освіту, фізично здорова, своєчасно проходить медогляд (один раз на рік), курси підвищення кваліфікації (не менше одного разу на 5 років), яка пройшла відповідне навчання з ОП та електробезпеки, пожежної безпеки.
- 1.5. Вчитель предмету «Захист України» зобов'язаний забезпечити умови для проведення занять у кабінеті і несе особисту відповідальність за порушення правил безпеки, вимог охорони праці і санітарно-гігієнічних вимог незалежно від того, призвели чи ні ці порушення до нещасного випадку; здійснює необхідні заходи для створення здорових і безпечних умов проведення занять; забезпечує виконання інструкцій з безпеки життєдіяльності, охорони праці і санітарно-гігієнічних вимог, безпечний стан робочих місць та навчального обладнання; слідкує за виконанням здобувачами освіти правил безпеки і санітарно-гігієнічних норм.
- 1.6. Вчитель повинен слідкувати за чистотою класу, дошки, парт, ніде не повинно бути пилу, особливо крейдяного. Під час демонстрацій, практичних робіт прилади, інструменти, матеріали, обладнання повинно бути чистими і справним. Вчитель слідкує за особистою гігієною і за

дотриманням правил особистої гігієни здобувачами освіти, правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

- 1.7. Основними небезпечними та шкідливими факторами для вчителя : робота з електричними приладами, ріжучими предметами (ножі, леза, ножиці), підйом важких предметів (переставлення демонстраційних приладів), нервово напруження, підвищений рівень шуму, моральне перенапруження.
- 1.8. У випадку виявлення несправностей, зламаного або відсутнього обладнання, приладів та матеріалів учителю необхідно повідомити адміністрацію ліцею. Зламане обладнання, прилади не використовувати для проведення практичних робіт.
- 1.9. Згідно з правилами пожежної безпеки в навчальному кабінеті не можуть знаходитися легкозаймисті пожежонебезпечні предмети чи речовини; забороняється використовувати джерела відкритого вогню, обігрівачі, електричні чайники, кип'ятильники та подібні пристрої.
- 1.10. Одяг та взуття учителя, його зачіска повинні бути охайними, не створювати загрозу життю та здоров'ю учасників освітнього процесу (взуття має бути зручним для пересування; одяг не обмежувати свободу рухів; довге волосся має бути зібрано таким чином, щоб не обмежувати можливості зору тощо).

2. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

- 2.1. Вчитель перед початком роботи зобов'язаний перевірити, чи відповідає робоче місце вимогам безпеки та охорони праці, санітарно-гігієнічним вимогам. У разі встановлення грубих порушень таких вимог вчитель негайно повідомляє адміністрацію ліцею і не розпочинає навчальних занять у даному приміщенні до ліквідації порушень.
- 2.2. Забороняється самостійно здійснювати будь-які ремонтні роботи, що можуть становити небезпеку для життя і здоров'я учасників освітнього процесу. Перевірити наявність і надійність необхідних для роботи на уроці предметів, обладнання, матеріалів, наочності тощо. Звільнити своє робоче місце від усіх непотрібних для навчальної діяльності на даному уроці предметів і матеріалів. Перевірити санітарно-гігієнічний стан кабінету і при виявленні будь-яких несправностей в кабінеті завідуючий повинен негайно припинити роботу і повідомити про це адміністрацію ліцею.
- 2.3. Забороняється приносити до навчального кабінету будь-які пристрої, речовини чи предмети, які можуть становити небезпеку для оточуючих.
- 2.4. Учителю забороняється приступати до роботи, якщо він перебуває на лікарняному чи погано себе почуває. У разі погіршення самопочуття на робочому місці повинен негайно повідомити про це адміністрацію ліцею.

3. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС РОБОТИ

- 3.1. Вчитель забезпечує проведення освітнього процесу, що регламентується чинними законодавчими та нормативно-правовими актами з охорони праці.

- 3.2. Вчитель повинен користуватися для організації освітнього процесу тільки безпечними засобами та пристроями, які необхідні для даного уроку, знаходитися на інвентарному обліку в кабінеті та справні. Під час проведення різних робіт дозволяється використовувати тільки справні (без пошкоджень) обладнання, не допускати при проведенні практичних робіт користування обладнанням у несправному стані, не проводити ремонтні роботи в працюючих приладах, які знаходяться під напругою. Для ввімкнення електричних приладів (комп'ютер, магнітофон тощо) вчитель повинен користуватися стаціонарними розетками. При виявленні пошкоджень електропроводу, несправної вилки чи розетки користуватися електроприладами, торкатися оголених проводів та незнайомими приладами забороняється.
- 3.3. Вчитель дотримується організації безпечних умов праці і навчання, контроль стану робочих місць, навчального обладнання, наочного приладдя та дотримання санітарно-гігієнічного режиму. Під час користування обладнанням та канцелярськими приладами (лінійка, клей, ножиці, олівець тощо) тримає вищевказані предмети небезпечною стороною від себе, а також від інших учасників навчально-виховного процесу, несе відповідальність за збереження життя і здоров'я учнів під час навчально-виховного процесу.
- 3.4. Вчитель під час занять не може користуватися мобільним телефоном, вживати їжу чи відволікатися від роботи в інший спосіб.
- 3.5. Вчитель під час навчальної діяльності повинен постійно перебувати у кабінеті разом із здобувачами освіти. Залишати робоче місце забороняється.
- 3.6. Обов'язково повідомляє адміністрацію ліцею про кожний нещасний випадок, що трапився із здобувачем освіти, організовує надання першої долікарської допомоги потерпілому у випадку травми, погіршення стану здоров'я, хвороби та будь-яких інших обставин чи особливостей самопочуття, викликає медпрацівника. Вчитель бере участь у розслідуванні та здійсненні заходів щодо усунення причин, що призвели до нещасного випадку.
- 3.7. Під час уроку, перерви вчителю забороняється залишати у навчальному кабінеті здобувачів освіти без нагляду.
- 3.8. У разі погіршення стану здоров'я вчитель зобов'язаний повідомити адміністрацію ліцею і може залишити робоче місце з її дозволу.

4. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

- 4.1. Вчитель після закінчення роботи повинен перевірити, чи відключено обладнання, яке застосовувалось на уроці; прибрати своє робоче місце; перевірити стан робочих місць учнів, а у разі виникнення несправностей, повідомити адміністрацію ліцею та зробити запис в журналі адміністративно-господарчого контролю.
- 4.2. Вчитель повинен закінчити урок у встановлений термін згідно з режимом роботи навчального закладу, впевнитися, що здобувачі освіти не залишилися у кабінеті. В разі проведення в навчальному кабінеті

останнього уроку за розкладом учитель повинен вивести здобувачів освіти до роздягальні та пересвідчитися, що вони покинули межі навчального закладу за відповідним маршрутом.

- 4.3. Вчитель повинен стежити за дотриманням санітарно-гігієнічних норм у кабінеті. Забороняється залишати здобувачів освіти у кабінеті без догляду вчителя.
- 4.4. По завершенню роботи у кабінеті вчитель повинен закрити вікна, виключити електроосвітлення, закрити кабінет.
- 4.5. У разі виявлення будь-яких несправностей у кабінеті повідомити адміністрацію ліцею.

5. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

- 5.1. До аварійних ситуацій відносять: коротке замикання електропроводки електричних приладів; ураження електричним струмом; виникнення пожежі в результаті порушення пожежної безпеки; травмування учасників навчально-виховного процесу; відключення електроосвітлення; прорив трубопроводу тепломережі тощо.
- 5.2. Вчитель повинен при порушенні електропроводки відключити напругу на електричному розподільному щиті, негайно відключити електромережу (вимикач освітлення) і організувати дії в залежності від характеру аварії: надати першу медичну допомогу постраждалому, викликати медичного працівника школи; сповістити адміністрацію.
При виникненні пожежі чи прориву трубопроводу тепломережі негайно оповістити адміністрацію школи.
- 5.3. У разі виникнення пожежі або загоранні, прориву трубопроводу тепломережі, відключення електропостачання вчитель повинен організувати евакуацію учнів з приміщення (згідно з Порядком евакуації учнів навчального закладу); негайно довести до відома адміністрацію чи іншого працівника навчального закладу; викликати у разі потреби пожежну команду за телефоном "101"; вимкнути електромережу освітлення; зачинити вікна і двері, щоб вогонь не поширювався на сусіднє приміщення.
- 5.4. У разі травмування вчитель надає постраждалому першу долікарську допомогу, після цього викликає лікаря чи швидку допомогу, негайно сповіщає адміністрацію ліцею, тобто діє за алгоритмом, який передбачається у подібних ситуаціях.
- 5.5. Роботу в аварійних ситуаціях з ліквідації ушкоджень електроприладів, які призвели до аварії, дозволяється лише особам з кваліфікаційною групою не нижче III.
- 5.6. Вчитель повинен вжити заходів для збереження життя і здоров'я здобувачів освіти, працівників ліцею та власного життя у разі виникнення аварійних ситуацій і не ставити власними діями під загрозу життя та безпеку людей. У випадку виникнення аварії терміново повідомити про це адміністрацію ліцею.

- 5.7.** Надання першої медичної допомоги треба починати з оцінки загального стану потерпілого і на підставі цього скласти думку про характер пошкодження.
1. У разі різкого порушення або відсутності дихання, зупинки серця негайно зробити штучне дихання та зовнішній масаж серця, викликати швидку медичну допомогу.
 2. Дії при ураженні електричним струмом:
 - необхідно звільнити потерпілого від дії електричного струму, відключивши електрообладнання від джерела живлення, а при неможливості відключення - відтягнути його від струмоведучих частин за одяг або застосувавши підручний ізоляційний матеріал;
 - за відсутності у потерпілого дихання і пульсу необхідно робити йому штучне дихання і непрямий (зовнішній) масаж серця, звернувши увагу на зіниці. Розширені зіниці свідчать про різке погіршення кровообігу мізку. При такому стані оживлення необхідно починати негайно, після чого викликати швидку медичну допомогу.
 3. Дії при пораненні:
 - для надання першої допомоги при пораненні необхідно розкрити індивідуальний пакет, накласти на рану стерильний перев'язувальний матеріал і зав'язати її бинтом;
 - якщо індивідуального пакету немає, то для перев'язки необхідно використати чисту носову хустинку, чисту полотняну ганчірку тощо. На те місце ганчірки, що приходить безпосередньо на рану, бажано накапати декілька капель настойки йоду, щоб одержати пляму розміром більше рани, а після цього накласти ганчірку на рану.
 4. Дії при переломах, вивихах, ударах, розтягненні:
 - при переломах і вивихах кінцівок необхідно пошкоджену кінцівку укріпити шиною, фанерною пластинкою, палицею, картоном або іншим подібним предметом. Пошкоджену руку можна також підвісити за допомогою перев'язки або хустки до шиї і прибинтувати до тулуба;
 - при передбачуваному переломі черепа (несвідомий стан після удару голови, кровотеча з вух або рота) необхідно прикласти до голови холодний предмет (грілку з льодом або снігом, чи холодною водою) або зробити холодну примочку;
 - при підозрі перелому хребта необхідно потерпілого покласти на дошку, не підіймаючи його, чи повернути потерпілого на живіт обличчям у низ, наглядаючи при цьому, щоб тулуб не перегинався з метою уникнення ушкодження спинного мозку;
 - при переломі ребер, ознакою якого є біль при диханні, кашлю, чханні, рухах необхідно туго забинтувати груди чи стягнути їх рушником під час видиху.
 5. Дії при теплових опіках:
 - при опіках вогнем,- парою, гарячими предметами ні в якому разі не можна відкривати пухирі, які утворюються, та перев'язувати опіки бинтом;
 - при опіках першого ступеня (почервоніння) обпечене місце обробляють ватою, змоченою етиловим спиртом; при опіках другого ступеня (пухирі) обпечене

місце обробляють спиртом, 3 % марганцевим розчином або 4 % розчином таніну;

- при опіках третього ступеня (зруйнування шкіряної тканини) накривають рану стерильною пов'язкою та викликають лікаря.

6. Дії при кровотечі:

- для того, щоб зупинити кровотечу, необхідно підняти поранену кінцівку вгору, кровоточиву рану закрити перев'язувальним матеріалом (із пакета), складеним у клубочок, придавити її зверху, не торкаючись самої рани, потримати протягом 4с.

- при сильній кровотечі, яку не можна зупинити пов'язкою, застосовується здавлювання кровонесних судин, які живлять поранену область, за допомогою згинання кінцівок у суглобах, а також пальцями, джгутом або закруткою; при великій кровотечі необхідно терміново викликати лікаря.

6. Дії під час сигналу «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА»

6.1. При отриманні сигналу «Повітряна тривога» (через сирену, мобільний додаток або радіоприймач) необхідно:

- Припинити заняття.
- Нагадати дітям взяти особисті речі (рюкзаки).
- Не проводити опитування — негайно вишикувати клас і рухатися до виходу згідно зі схемою евакуації.
- Взяти класний журнал (паперовий або доступ до електронного) та аптечку.

6.2 Шлях до укриття

- Технічний персонал та чергові вчителі перевіряють усі кабінети, туалети та допоміжні приміщення, щоб ніхто не залишився в будівлі.
- Молодші класи та класи, де є діти з особливими освітніми потребами (ООП), пропускаються вперед або рухаються окремими виходами.
- Вчителі мають іти попереду та позаду колони, зберігаючи спокійний темп, щоб уникнути тисняви на сходах.

6.3 Дії в укритті

- Кожен вчитель зобов'язаний перерахувати дітей і негайно доповісти заступнику директора (вам) про кількість присутніх та відсутніх.
- Класні керівники повідомляють у батьківські чати, що діти в безпеці в укритті.
- За можливості організувати змістовне дозвілля (ігри, обговорення, читання), щоб знизити рівень стресу.

6.4 Під час тривоги передавати дітей батькам можна лише за умови, що батько/мати особисто прийшли до укриття і підписали відповідну заяву (або згідно з внутрішнім протоколом ліцею). Відпускати дитину саму додому категорично заборонено.

**Відповідальна за організацію
роботи з охорони праці**

_____ **Тетяна ФЕДОРЕНКО**

УЗГОДЖЕНО:

**Інженер з охорони праці
групи господарського обслуговування
відділу освіти**

Краснокутської селищної ради _____ **Ірина РВИБОРОДА**

**Юрисконсульт
групи по господарському обслуговуванню
відділу освіти**

Краснокутської селищної ради _____ **Марія СУРГАЙ**

Ознайомлений(на)